

Γλωσσικές επιλογές

Ορισμός : Είναι οι συγκεκριμένες - στοχευμένες επιλογές του πομπού προκειμένου να νοηματοδοτήσει τον λόγο του, να τον χρωματίσει υφολογικά, να επιτύχει τους στόχους του (να πείσει, να εξηγήσει, να ευαισθητοποιήσει, να αισθητοποιήσει, να παρακινήσει, κ.λπ.), να εκφράσει τις απόψεις του ή τα συναισθήματά του, να διατυπώσει τα σχόλια του, κλπ.

Σχετίζονται με :

1.το λεξιλόγιο

<u>Λαϊκό</u>	<u>Λόγιο/ Ειδικό</u>
Προσδίδει στο κείμενο ένα απλό και οικείο ύφος. Δίνει ζωντάνια και παραστατικότητα. Υποδηλώνει ότι ο πομπός πραγματεύεται ένα απλό θέμα της καθημερινότητας ή ότι έχει ως στόχο να εκλαϊκεύσει ένα θέμα	Η χρήση του προσδίδει σοβαρότητα και επιστημότητα στο κείμενο. Συνήθως παρουσιάζεται σε επιστημονικά κείμενα ή δοκίμια. Υποδηλώνει ότι ο πομπός πραγματεύεται ένα περίπλοκο, εξειδικευμένο θέμα.

2. τα σημεία στίξης

<u>Εισαγωγικά</u>	• Αυτούσια μεταφορά λόγων κάποιου : Ο Αντώνης είπε : “Θα έρθω στο πάρτι”. • Τίτλος : Διαβάστε το βιβλίο “Προσανατολισμός στον αιώνα”. • Ειδικός όρος/ ξένη/ ιδιωματική λέξη : Οι όροι αυτοί ονομάζονται “αντιδάνεια”. • Μεταφορική χρήση της γλώσσας “Πολιορκία” της κυβέρνησης από τους συνταξιούχους. • Ειρωνεία / αμφισβήτηση : Η παραίτηση του υπουργού θα είναι η μεγαλύτερη “προσφορά” του στην χώρα..
<u>Θαυμαστικό</u>	• Θαυμασμός : Καταπληκτικός άνθρωπος! • Έκπληξη : Γέννησε τρεις φορές δίδυμα! • Αγανάκτηση/ αποδοκιμασία : Η συμπεριφορά σου είναι απαράδεκτη! • Προσταγή : Φύγε γρήγορα! • Αμφισβήτηση : Είπε πως περπάτησε μέχρι την Θεσσαλονίκη!
<u>Ερωτηματικό</u>	• Απορία : Που θα γίνει το πάρτι; • Προβληματισμός:Είναι πραγματικά ελεύθερος ο σύγχρονος άνθρωπος ; • Ρητορική ερώτηση : Πώς μου φέρεσαι έτσι; • Ειρωνεία : Πόσο έξυπνος είναι πια; • Αγανάκτηση : Ως τότε θα κρατήσει αυτή η κοροϊδία από πλευράς των αρχών ;

<u>Παρένθεση</u>	- Επεξήγηση/ πρόσθετη πληροφορία : Να εντοπίσετε τα μέρη του επιχειρήματος (προκείμενη- συμπέρασμα). - Παραπομπή : Ο Ομηρος (Οδύσσεια, στίχος 490) εξυμνεί τη ζωή.
<u>Διπλή παύλα</u>	Πρόσθετη πληροφορία/ επεξήγηση/ σχόλιο :Το βιβλίο τότε, ως ελεύθερη έκφραση ιδεών, ή απαγορεύεται –κι αυτό γίνεται τότε πανηγυρική εκδήλωση αδυναμίας των κρατούντων– ή απομένει μόνο του να διασώζει την αξιοπρέπεια των συνειδήσεων .
<u>Αποσιωπητικά</u>	- αποσιώπηση:Με τις επιχειρήσεις να βάζουν το πιστόλι στον κρόταφο των εργαζομένων για να εργαστούν περισσότερο ή ..., ο Κορεάτης πρωθυπουργός υπόσχεται ότι θα κάνει στόχο τής πολιτικής του τον επαναπατρισμό των θέσεων εργασίας. •Υπαινιγμός : Πάντως, και παρότι η πρόσκληση είχε ανακοινωθεί από καιρό, ο υπουργός δεν παρέστη στα εγκαίνια... •συγκίνηση : Τη στιγμή που κάποιος ήταν έτοιμος να με πιάσει ... ξύπνησα.

3. τα ρηματικά πρόσωπα

Α' ενικό	- Προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια, ζωηρότητα, ενδιαφέρον στο λόγο, αφού η αφήγηση εμπεριέχει το στοιχείο της προσωπικής μαρτυρίας. - Ο λόγος εκφράζει προσωπικές, υποκειμενικές εκτιμήσεις, αφού τα πράγματα προσεγγίζονται μέσα από μια εσωτερική οπτική γωνία και λειτουργεί το προσωπικό φίλτρο του πομπού. - Προσδίδει στο κείμενο προσωπικό εξομολογητικό τόνο. - Προκαλεί συγκινησιακή φόρτιση στο δέκτη, αφού παρακολουθεί και βιώνει προσωπικά βιώματα του πομπού. - Τονίζεται το «εγώ» του πομπού και ενδεχομένως υποδηλώνει ή δηλώνει με σαφήνεια-όταν γίνεται συνεχής χρήση-εγωκεντρισμό και εγωπάθεια, πιθανόν και στα όρια της αλαζονείας, π.χ. στον πολιτικό λόγο που κινείται στα όρια της προπαγάνδας (λόγοι του Χίτλερ).
-----------------	---

Α' πληθυντικό	• Ο συγγραφέας εκφράζει ένα σύνολο ατόμων, στο οποίο εντάσσει και τον εαυτό του • Δημιουργείται μια αίσθηση οικειότητας (αμεσότητα) ανάμεσα στον πομπό και στο δέκτη. • Αποδίδει συλλογική ευθύνη / παρουσιάζεται η καθολικότητα ενός φαινομένου και τονίζεται η ανάγκη για δραστηριοποίηση των αρμόδιων φορέων. • Μπορεί να τους πείσει πιο εύκολα, αφού εντάσσει και τον εαυτό του στα μέτραπροτάσεις που παρουσιάζει
Β' ενικό / Β' πληθυντικό	• Προσδίδει αμεσότητα και οικειότητα στο λόγο, αφού ο πομπός δημιουργεί έναν τεχνητό αγωγό επικοινωνίας με τον ή τους δέκτες του. Απευθύνεται άμεσα σ' αυτούς, είναι σαν να συνομιλεί μαζί τους και έτσι πετυχαίνει να τους καταστήσει συμμέτοχους στην προβληματική που αναπτύσσει, περνώντας τους με τον πιο άμεσο τρόπο το μήνυμά του. • Προσδίδει διαλογικό χαρακτήρα στο λόγο. • Συνήθως σχετίζεται με προτρεπτικό ύφος • Το ύφος και ο λόγος αποκτούν θεατρικότητα, και παραστατικότητα.
Γ' ενικό/ πληθυντικό	• Προσδίδει αντικειμενικότητα, αμεροληψία, ουδετερότητα, αφού οι επισημάνσεις του πομπού φαίνονται αναμφισβήτητες και γενικώς αποδεκτές. • Αποστασιοποιεί το συγγραφέα από τη συμμετοχή και τον καθιστά αντικειμενικό παρατηρητή. • Καθιστά το μήνυμα γενικόλογό και του προσδίδει καθολικό κύρος για αυτό χρησιμοποιείται για γενίκευση σκεπτικού, προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα με ευρύτερη ισχύ και αποδοχή

4.Ενεργητική/ Παθητική σύνταξη

Ενεργητική σύνταξη	Παθητική σύνταξη
• Τονίζεται το υποκείμενο/ ο δράστης της ενέργειας. • Προσδίδει στο κείμενο οικείο και προσωπικό ύφος.	• Τονίζεται η ενέργεια/ πράξη και τα αποτελέσματά της. • Προσδίδει στο κείμενο αντικειμενικότητα και ένα πιο επίσημο, ουδέτερο ύφος. • Είναι συχνή στον επιστημονικό λόγο.

5.Η σύνδεση των προτάσεων

<u>Παρατακτική σύνδεση</u> (κύρια+ κύρια) ή (δευτερεύουσα+ όμοια δευτερεύουσα)	<u>Υποτακτική σύνδεση</u> (κύρια +δευτερεύουσα) ή (δευτερεύουσα+ διαφορετική δευτερεύουσα)	<u>Ασύνδετο</u> (Σύνδεση χωρίς σύνδεσμο, με κόμμα)
Λόγος λιτός, κοφτός και γοργός. Προσδίδει οικειότητα, αμεσότητα, απλό και προφορικό ύφος.	Λόγος σύνθετος, πολύπλοκος με πλούτο νοημάτων.	Ο συγγραφέας αποσκοπεί στο να δώσει ένταση, έμφαση στον λόγο και ίσως να χρωματίσει συναισθηματικά το κείμενό του . Παράλληλα, διαπιστώνουμε ότι το ασύνδετο σχήμα συμβάλλει στη ζωντάνια και στην παραστατικότητα ενός κειμένου, ενώ συνάμα πυκνώνει το λόγο. Προσδίδει στο ύφος και τον τόνο χαρακτήρα λιτό, γοργό, κοφτό (ελλειπτικός λόγος).

<u>Μικροπερίοδος λόγος</u>	<u>Μακροπερίοδος λόγος</u>
Προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια και προφορικότητα στο λόγο του συγγραφέα. Είναι λόγος απλός, γοργός και αυθόρμητος. ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι ασθματικός, αγχώδης και να επιδιώκει τη μετάδοση αντίστοιχων συναισθημάτων που βιώνει ο πομπός προς τον δέκτη.	Προσδίδει επισημότητα και σοβαρότητα. Είναι λόγος πολύπλοκος και απαιτητικός. Είναι δείγμα υψηλού επιπέδου του πομπού , ενώ ταυτόχρονα βοηθά τον δέκτη να αντιληφθεί τις διαπλοκές των εννοιών. Ο συγγραφέας εκφράζει σύνθετες και περίπλοκες σκέψεις . Με τον τρόπο αυτό, επιζητεί να παρουσιάσει αναλυτικά τη συλλογιστική του πορεία , την επιχειρηματολογία του, ώστε να την καταστήσει πειστική.

6.Οι λειτουργίες της γλώσσας

Αναφορική λειτουργία (Δήλωση)	Ποιητική λειτουργία (Συνυποδήλωση)
- Απευθύνεται στην λογική του δέκτη. - Έχει ως στόχο την πληροφόρηση. - Προσδίδει στο κείμενο επισημότητα και αντικειμενικότητα.	- Απευθύνεται στο συναίσθημα του δέκτη. - Έχει ως στόχο την πρόκληση συναισθημάτων. - Προσδίδει στο κείμενο ζωντάνια και ένα πιο οικείο και άμεσο ύφος.

7.Εγκλίσεις και τροπικότητες

Εγκλίσεις

<u>Οριστική</u>	<u>Υποτακτική</u>	<u>Προστακτική</u>
Δηλώνει - Το πραγματικό και βέβαιο, π.χ. «Κάνει ζέστη σήμερα.». Μπορεί όμως να δηλώνει και: - Το πιθανό, π.χ. «Θα πέρασε από το σπίτι σου αλλά δε θα σε βρήκε». - Το δυνατό, π.χ. «Θα έκανα τα πάντα για να σε κερδίσω.». - Ευχή (ευχετική οριστική), π.χ. «Μακάρι να μην τον άκουγα.». - Παράκληση, π.χ. «Δεν έρχεσαι αύριο μαζί μου στο σπίτι;»	Δηλώνει - Επιθυμία, π.χ. «Ας είμαστε καλά.». - Ενδεχόμενο, π.χ. «Αν διαβάσω θα περάσω στη σχολή που θέλω.». - Αλλά και: - Προτροπή, π.χ. «Ας φύγουμε τώρα γιατί αργήσαμε.». - Παραχώρηση, π.χ. «Ας έρθει και ο φίλος σου μαζί.». - Ευχή, π.χ. «Ας έχει την Παναγιά κοντά του!». · Το δυνατό, π.χ. «Στο σπίτι να δεις καβγάς που έγινε!». - Απορία, π.χ. «Να πέτυχα άραγε στις εξετάσεις;». - Πιθανό, π.χ. «Έρθει δεν έρθει, εγώ θα πάω.». - Προσταγή ή απαγόρευση, π.χ. «Μην ξανάρθεις σπίτι».	- Προσταγή (Φύγε!). - Προτροπή (Φύγε λίγο και εσύ να ξεκουραστείς.). - Παράκληση και ειδικότερα άμεση παράκληση (Φύγε, σε παρακαλώ.). - Ευχή (Πήγαινε, παιδί μου, στο καλό!). - Έντονη ενέργεια (Λέγε-λέγε, με έπεισες.)

Τροπικότητες

<u>Επιστημική τροπικότητα</u>	<u>Δεοντική τροπικότητα</u>
Η επιστημική τροπικότητα καλύπτει ένα φάσμα σημασιών σχετικών με τη βεβαιότητα του ομιλητή γι' αυτό που λέει, που στο ένα του άκρο βρίσκεται η υπόθεση και στο άλλο η ρητά δηλωμένη βεβαιότητα.	-Η δεοντική τροπικότητα καλύπτει ένα ευρύ φάσμα σημασιών σχετικών με την προσδοκία πραγματοποίησης αυτών που λέει ο ομιλητής, που στο ένα άκρο του βρίσκεται η απλή επιθυμία και στο άλλο η υποχρέωση.

Ορισμένες από αυτές τις σημασίες είναι οι εξής: ⌚ Υπόθεση ⌚ Δυνατότητα ⌚ Πιθανότητα ⌚ Βεβαιότητα : ο συγγραφέας παρουσιάζεται απόλυτος για όσα λέει .	Ορισμένες από αυτές τις σημασίες είναι οι εξής: ⌚ Επιθυμία ⌚ Ευχή ⌚ Πρόθεση ⌚ Υποχρέωση : σχετίζεται με προτρεπτικό ύφος.
---	---

8. Χρόνοι του ρήματος

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ (ΚΑΙ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ)
Δίνει επικαιρικό χαρακτήρα στο κείμενο ή δηλώνει μια γενική αλήθεια, κάτι που επαναλαμβάνεται.	Δηλώνει μια πρόβλεψη που θεωρείται σίγουρο, κάτι αναμενόμενο να συμβεί, έναν στόχο μια επιδίωξη	Δηλώνει κάτι που βρισκόταν σε εξέλιξη ή επαναλαμβανόταν στο παρελθόν. Τονίζει την διάρκεια των γεγονότων.	Δηλώνει κάτι που ολοκληρώθηκε στο παρελθόν.

9. Ονοματοποίηση

Ρηματικά σύνολα	Ονοματικά σύνολα
-Δηλώνεται μια ενέργεια, ένα συγκεκριμένο γεγονός. -Προσδίδει μεγαλύτερη αμεσότητα. - Συνηθίζεται σε επικοινωνιακές περιστάσεις της καθημερινότητας.	- Δηλώνεται μια αφηρημένη και σύνθετη έννοια. - Προσδίδει επισημότητα και ένα πιο αντικειμενικό και απρόσωπο ύφος. - Συνηθίζεται σε επιστημονικά κείμενα και δοκίμια.

10. Ευθύς και πλάγιος λόγος

Ευθύς λόγος	Πλάγιος λόγος
- Προσδίδει αμεσότητα και ζωντάνια στον λόγο. - Αυξάνει την πειστικότητα του κειμένου, καθώς παρουσιάζονται αυτούσια τα λόγια των προσώπων.	- Προσδίδει επισημότητα στο λόγο. - Μειώνει την πειστικότητα του κειμένου, γιατί τα λόγια των προσώπων δίνονται μέσα από έναν τρίτο.